

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Oktober 11-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Eszaki Amerika

Az Anglus seregek az alatt, míg az Amerikai szabad Státusok a' magok seregeikkel őket az *Erie* és *Ontário* uévű tók között *Kanadában* a' *Niagara* vize partján szorongatták, más helyen a' tengerről ezen Státusoknak partjára kiszállottak, 's rajtok ott egy kemény tsapást tettek, a' melly történetről ilyen hivatal szerént való tudósítást adott-ki *Londonban* Sept. 27-dik napján az *Admirálitás*: —

„A' *Tonnant* nevű Linea hajó, Kapitánya *Weinwright*, ma igen jó reggel olyan tudósításokkal érkezett-meg az Amerikai tengereken lévő Anglus hajós sereg' vezérétől Vice-Admirális *Cochranétól* az *Admirálitás'* Cancelláriájához, hogy az ő Nagy Britanniai Felsége seregei Augustus 24-dik napján heves de fényes verekedés után *Washington* városát (a' melly az 1800-dik esztendőtol fogva a' *Congressus* és Elölülő lakhelye volt) elfoglalták és össze rontották. —

„A' Gen. Májor *Rosz* vezérlése alatt levő armáda tudniillik, egy tengeri Bata-
liont 's a' hajós legények és a' *Congreve*
raketassai közzül egy tsapatot, magához vé-
vén, *Benedikthez* a' *Putuxent* job part-
jára kiszállott; 21-dikben a' viznek ugyan
ezen partján *Nottinghamig* elő nyomúlt;
az alatt Contre Admirál *Cockburn* is az
ágyus tsajkákcal és egyéb apró hadi

hajókkal ezen vizen felfelé a' maga-
mozdulásait a' kiszállott sereggel egygye-
tértőleg tette, 's *Barney* nevű Amerikai
Commódort üzőbe vette, a' ki magát ő
előtte a' vezérlése alatt lévő 17 ágyustsaj-
kákcal vissza vonta. —

„Aug. 22-dikén *Nottinghamtol* to-
vább indúlt az armáda *Marlborough* felé;
az alatt hajóink is folytatták az ellenség
hajóinak kergetését, 's jó közel érkezvén
hozzájok égszer tsak azt látták, hogy az
a' *Scloop*, melyre a' Commódor *Barley'*
zázlója volt felszurva lángot, vetett, 's az-
után rendre a' több ellenséges hajók is
mind felvettettek a' levegőbe, kivéven egy
ágyustsajkát, mellyet a' miénk valami 17
kereskedő hajókkal és sok Amerikai hol-
mivel egyetemben elfogtak, 's a' mi tsak
az elvitelt megérdemelte, mindent elhoz-
tak. Már most armádánkknak job szárnya
egészzen bátorságos lévén, meghatározta
Gen. Májor *Rosz*, hogy Contra-Admirális
Cockburnal összsetsatolódva egyenesen
Washington városának vegye útját. Sep-
tember 23-dik napján minden készültek
megtétettek, 's még azon délután, minek-
utánna a' hajókról még több hajós legények
's tengeri katonák is kiszállottak volna, to-
vább indúlt az armáda, 's *Washington*tol
tsak hat (Anglus) mértföld távolágra álla-
podván-meg, ott az éjjelt a' szabad ég
alatt töltötte-e. —

„Augustus' 24-dikén egész ármádánk *Bladensburg* nevű falunak vette útját, a' hol Commódor *Barley*, valami 8000 emberekből álló ellenséges sereggel 's az ő semmivé tétetődött hajóiról megmaradt hajós legényekkel, magát, *Washington*-tol valami 5 mértföldnyire, igen kemény állásba helyezettette vala. Az *Anglus* ármádánál voltak a' nevezett General-Májor vezérjeken kívül, Contre-Amirális *Cockburn*, és *Wainwright*, *Palmer*, 's *Money* nevű hajós Kapitányok. A' katonaságnak a' sok nyúghatatlanság mellett is jó kedve volt a' verekedéshez; melyre nézve a' vezér, ha szintén seregének egy része még a' tsata' mezejére meg nem érkezett volt is, az ellenségnek megtámadására egy jó szempillantattott vévén eszébe, ezt el nem mellőzoi jónak találta. Valami 1500 emberekből álló tsapattal az ellenségnek két battériák által megerősített tanyájára réá ütött, őtet abból egészszen kikergette, minden ágyuit elvette, sok embereit megölte, és sokat fogságra ejtett. Az utólsók között volt Commódor *Barney* is, a' ki sebet is kapott. —

„Erössítik, hogy az Elölülő *Madison* úr, 's a' Hadi, Státus-, és Tengeri Titkoknok urak is jelen lettek volna, legalább a' verekedés' kezdetében, a' tsatázó mezőn. Az *Amerikai* ármádának megmaradt része *Washington* városán 's a' *Potomackon* által *Virginia* felé vonták-el magokat: az *Anglus* ármáda pedig *Washington* városát kevés ellentállás után, melly abból állott, hogy a' külsőbb házakból néhány lövést tettek réá, elfoglalta, 's ezen estét és a' következő egész éjjelt is, minden közönséges épületeknek 's közönséges tulajdonnak, egy szóval mindennek, a' mi ezen városban a' Státusé volt, semmivé való tétetésekre fordította. A' hajó-építő műhelyt és a' fegyveres házat, hátrálásakor magagyujtotta-meg az ellenség; egy nagy Frégátja, mellyet az építőműhelyből már éppen a' vízbe lebotsátani

akart, 's egy hadi Sloopja elégtek. Tengeri katonáink Augustus 25-dikét is azzal töltötték-el, hogy a' mit még a' Státusnak itt találtatott felettebb sok holmijéből ép-ségben megtaláltak, tökéletesen semmivé tették, 's mind ezek után még ezen estve minden seregeink hajókra ültek, a' nélkül hogy az alatt valamit alkalmatlankodott volna nékiek az ellenség. —

„Augustus 26 dikán *Malborough*hoz kiszállottak, 27-dikén *Nottingham*hoz gyalog vissza érkeztek seregeink; 28-dikban itt nyúgottak; 29-dikben *Benedikt* felé folytatták útjokat, a' hol ismét hajókra ültek, 's onnét, minekutánna egész céljokat rendkívül való sebességgel, jó szerentsével, 's ahoz képpest igen kevés veszteséssel végre hajtották volna, elveztek. —

„Azalatt, hogy ez az expeditió *Washington* ellen véghez ment, az ellenség' figyelmetességének elvonására még más két tettetett expeditziókat is küldött-el Vice-admirális *Cochrane* Sándor (e' nem az az Admirális *Gochrane*, kit nem régen a' Londoni ítélő bírák szégyen padon való állásra ítélték volt). Egygyikkel ezen expeditziók közül Kapitány *Parker* *Baltimore* felé, másikkal Kapitány *Gordon* *Washington* nevű erősség felé eveztek-el. Mind ketten szerentsésen megtették a' magók expeditziójokat, azon kívül, hogy Kapitány *Parker* a' maga hajós legényeivel a' partra kiszállván, 's ott egy ellenséges lógerre réá ütvén, halálos sebet kapott. —

„Az *Anglus* ármáda a' *Washingtoni* verekedésben valami 43 elesett, és 193 megsebesedett embereket veszített; az utólsók között vannak Oberster *Thorton*, Oberstlajtnánt *Wood*, Májor *Browne*, 's egy Hadnagy és egy Zászlótartó.

Emlékeztünk a' közelébbi M. Kurirban arról a' verekedésről, melly Jul. 25-dik napján *Kanadának* határain a' *Niagarának* azon nevezetes védékén történt,

a' hol ez a' nagy víz 140 lábnyom mélységre esik-le, 's a' melly verekedés után az Amerikai sereg magát az *Erie* nevű erősségbe vette való bé. Az Anglusok ezen erősség ellen is tettek az ólta egy próbát: de, mint az itt következő tudósítások mutatják, ez ellen nem voltak olyan szerentsések, mint *Washington* ellen: —

„*Erie* várából, az Amerikai armáda fő hadi szállásáról, *Armstrong* Urhoz a' Hadi Titoknokhoz, Augustus' 15-dik napján estvéli 7 órakor.

„Uram! Tele a' szívem az egekhez való háládatossággal es örvendek a' házámbak azért, hogy irbatom Uraságodnak, hogy a' vezérlésem alatt lévő vitéz armáda maga reggel, heves verekedés után, a' melly éjjél után 3 órakor kezdődvén majd három órát tartott, a' Generál-Lajtnánt *Drummond*' vezérlése alatt lévő Anglus armádát megverte. Az ellenség mind két szárnyunkra réa ütven, az *Erie* régi vára' szélső bástyáját elfoglalta való, mellyet mi, néki szegzett bajónattal való rettenetes mézárulás után vissza vettünk. Az ellenség' holtakból es elfogattattakból álló vesztese 600 emberre telt, kik között a' holtak közel három százan voltak. A' mi vesztesünk is feles: de még simts, mint gandom, tized része is annak, a' mennyit az ellenség vesztett. Környülállásosabb tudósításnak küldhetése vegett nem akartam tartóztatni a' Kurirt. Ahoz készitem a' vezérlésem alatt lévő seregeket, hogy nyert gyözedelmeiket folytathassák. Szerentsem van lenni 's a' t. —

„*Gaines Edmund*, Brigandéros vezér.

Ugyan ezen verekedésről egy Amerikai magános tudósításból a' következő nevezetesebb környülállásokat szemeltük ki: —

„*Buffaloe*, Aug. 15 dik napján. Ma hajnal felé egy feletébb fényes verekedésben ditsősséggel boritá-bé magát az Amerikai armáda. Az ellenséges sereg végbetetlen veszteséssel, megkülömböztetett győze-

delemmel, vissza verettetek. Hogy semmi lövés ne eshessék, melly az ellenségnek célzását elárulja, az Anglus vezérek kivétették a' katonák' puskáinak sárkányákból a' kovát, 's e'képpen közelitvén bástyáink felé tsak bajonéttokkal, igen kevésbe múlt-el, hogy szélső vigyázó tsopor-tunkat el nem tsipték, mellyet olly közelről kergettek, hogy vélie együtt rontottak-bé szélső gerendakerítésünkbe, 's előbb azon sántzunk megett termettek, a' mellyen olly rendeléssel állottak egy 18 és két 6 fontos águk, 's egy haubitza, hogy önnön vigyázó tsopor-tunkra se ügyelven, az ellenségre adjanak tüzet, hogy sem tsak egyszer is kisüttethettek volna réájok. Az ő lajtoraik azon közben, mellyekkel bástyáinkra felmászni akartak, rövidék lévén, mindenütt rettentő veszedelem érte őket. Tsak egy bástyánkrol tudták, hogy milyen magas, 's tsak erre mászhattak-fel, mellyen a' kommandírozó Hadnagyot megölvén, ezt a' bástyát el is foglalták: de a' hol azután irtóztató vérontás támadott. Más oldalrol egy puskapor magazinumra célozván ágyuzóink, ez, éppen mikor 200 Anglusok melléje közelitettek volna, fellobbant. Hat szökevények, kik ma reggel jöttek hozzánk által 1000, emberből erőssítik állani a' magok veszteséseket. Lehetetlen hogy kevesebb legyen az ő vesztessek. A' miénk nem lehet több mind égyütt 30 embernél; még eddig 10 elesett emberünk-nél több nintsen tudva. Az ellenség' el-estje fedték-bé a' földet mindenütt. Oberster *Drummond*, az Anglus vezér ötse, el-est; két Májorjai estek fogságra.

A' *Post-scriptájában* ezen levélnek azt jegyzi-meg a' tudósító, hogy a' levélben említett puskapor magazinum nem az ágyuztatás miat, hanem tsak történelemből lobbant-fel. Az Amerikai ágyuzók a' bástyáról való elszaladáskor egy égő kanótzot azon padozat alá vetettek, mellyen egy ágyú állott, 's ez okozta a' gyuladást es lobbánást.

Béts.

Mária Ludovika Császárné ő Felsége a' mult pénteken megérkezett a' *Schönbrunni* kastélyba.

Ugyan ezen napon a' *Minázó* és *Sappör* seregek, mellyek a' váraknak ostromoltatásában különösen, használtatni a' sántzok és bástyák alá béásni, azok alatt puskaapor kamarákat vájni, azokat puskaporral mesterségesen megtölteni, 's mikor az ideje eljön fellobbantani, 's illy módon egész sántzokat össze rontani, 's a' mint némelyek magokat kifejezni szeretik, az ellenéggel mintegy a' föld alatt tsatáznai szoktak, tettek a' Felséges Udvar előtt próbát a' *Leitha* vize mellett lévő *Bruck* városánál. A' Felséges Monárkhák a' Gs. K. Fő Hercegekkel 's azt itt lévő idegen Princzekkel 's kísérelőkkel egyetemben, 12 óra előtt a' nevezett városhoz megérkeztek, a' hol a' *Leitha* mellett egy tsak kevéssé lejtős oldalon tartatott a' minázás által való ostrommútatás. A' *Minázó* és *Sappör* sereg fedezésére az Albert K. Hertzeg' Vasas Regementjének két Svadronyai voltak kirendeltetve. Az erősség mellyet vinni kellett, állott két bástyából, mellyeket közsántzak foglaltak össze, 's árkok és palizados fedett út által voltak körülvétetve. Az erősség 12 fontos ágyukkal volt megakasztatva. A' dolog azon a' ponton képzeltetett elkezdődni, mikor már az ostrom munkája annyira elő haladott, hogy a' közelítő sántzok közzül már az az utolsó is készen van, a' honnét a' *Sappörök* ahoz a' szélső sántzhoz szoktak közelíteni, mellynek fedett út a' neve, A' minázás egyéb mesterségei között megmutattatták ő Felségek magoknak, hogy mi módon veszi észre az ostrom alatt lévő várban a' minázó katona a' halgatódzó helyen az ostromló minázóknak a' föld alatt való közelgetéseket, 's miként iparkodik őket ott a' gőzmina által megfojtani. E' meglévén az után a' fedett utat vették meg a' *Sappörök*, és ha szintén egyszer vissza ker-

gettettek is, tsakugyan másodszor is próbát tettek, 's magokat oda hirtelen béásván többé vissza nem veretethettek, 's azonnal azt mutatták, hogy azon batteriának tsinálásához fognak, melyről a' vártörő ágyukkal a' vár falán rést szoktak löni. Hanem ez a' batteria, minthogy most nem lett volna idő hozzá, már előre meg volt erre a' próbatételre készítettve. Ez alá a' batteria alá azonközben a' várbeliek minát tsináltak, a' melly által azt igen mesterségesen úgy felvették, hogy a' rajta lévő 12 fontos' ágyuk néhány ölnyi magosságra felrepültek, össze romladoztak, 's a' batteria szelleyel omlott. Már most az ostromlók is hasonló föld alatt való mesterség által ütötték vissza a' tromfot, melly abból állott, hogy valamely össze szorított 30 mázsa puskapornak segedelmével a' fedett utat a' vár árkába bevetetvén, azután ezen omláson az árokba bementek, 's további munkáikat a' várfala ellen onnét folytatták, 's végezetre az utolsó minának fellobbantatása által a' vár falát is által törték, mellyen bérohánván a' várat elfoglalták. Mind ezek szüntelen való ágyuzás és puskaából való tüzelésközben mentek véghez. Az egész munka egygyütt vétetettvén felséges remekelés volt.

A' múlt szombaton déltájban az itt lévő egész Felséges Vendég sereggel kiment a' Felséges Udvar, minekelőtte előbb velük egygyütt fölöstökömözött volna, *Luxenburgba*, a' kertnek 's az abban lévő ritkoságoknak megnézegetéssekkal néhány órát eltöltvén, azután 6 óratájban ebédhez ültek 's még azon estve a' *Burgba* vissza jöttek. Ezen időtöltésből való utat is fedetlen hintókban tették ő Felségek.

Konstantinus Orosz Császári Nagy Hertzeg megérkezett vasárnap reggel *Bétsbe*, és a' Cs. K. *Burgba* szállott-be, a' hol az itt lévő minden Felséges Monárkhák külömbkülömb szobákból álló osztályokban, külömbkülön szálva vannak.

Ugyan ekkor, úgy mint vasárnap dél előtt, az *Alster* nevű külső városban lévő nagy katonakaszárnyában, katonai nagy és fényes templomi pompa tartatván, itt is minnyájan jelen voltak a' Felsőleges Császárok 's a' több Monárkhák.

Beszélik, hogy a' Felsőleges Vendégek a' folyó hónap' 20 dik napján *Budára* lemenni, 's néhány nap múlva Bétsbe ismét vissza jőni fognak.

Az úgy nevezett második nagy Udvari mulatság, a' megkülömböztetett, vagy előkelőbb személyeknek adatott Udvaribál, vasárnap éjjel tartatott leirhatatlan fényességgel. A' mi nagy, fényes, és ditsőséges, Bétstől kitelik, egygyütt volt az itt mind. Két szálákban, úgymint az eddig való kissébb, és a' lovagló oskola szálájából formáltatott új nagy szálában volt a' bál. Mint már régen kihirdettük, 4000 czédulák osztattak-ki a' szabad bemenetelre. A' száláknak szép izlés szerént való belső készületei; az Európai legnagyobb Monárkháknak 's a' külömbkülömb országok' kormányaik mellett ülő illy sok nagy embereknek; ennyi polgári és katonai formaruhás idegen Udvarnokoknak, minden féle tisztviselőknak, *Béts* mind két nemen lévő szépségeinek öszsesereglése, a' sok szép öltözetek, báli rubák, mind ezek egygyütt gondoltatván, nem képzelhetetnek jobban, mintha azt megfontolja az ember, hogy melly nagy történeteknek lett ez a' fényes és barattságos vigadozás a' következése. Sok századok nem láttak egygyütt, és gyaníthatóképpen sokak el is fognak telni és nem fognak látni egy ilyen vigadozó társaságot. Különös fényességet adtak ezen bálnak a' Felsőleges Monárkhák és Monárkhának után, 40 ide való fő ifiú aszszonyságok, a' kik báli kellemetes öltözetjek 's drága kövekből álló ékességeik által a' négy *elementumokat*, a' levegő eget, tüzet, vizet, és földet ábrázolták. A' Fejedelmek a' magok katonai

forma ruháikban jelentek-meg, Felsőleges Urunk t. i. Feldmarschalli, 's a' Prussus Király Huszár ruhában. Az *Orosz Császár*, Prussus Király, 's *Konstantinus Orosz Nagy Hertzeg*, tántzolással is töltöttek idejüket. *Lengyel* tántzot jártak külömbkülömb fő aszszonyságokkal.

Tegnap dél előtt azoknak a' *Bétsen* alól lévő, *Asperni*, *Lobau*, 's egyéb vidékeknek meg szemlélésére mentek-ki az *Orosz Császár* és *Prussus Király*, a' hol 1809-ben a' Napoleon Császárral való nevezetes verekedések történtek. *Károly* ő Császári Fő Hertzegségének szerentséje volt mind azokat a' helyeket megmútoztatni ő Felsőlegeknek, a' mellyeken az említett esztendőben Május 21-dik és 22-dik napjain az a' nevezetes 's a' Cs. K. seregekre nézve ditsőséges ütközet volt, a' melly után a' Frantzia ármáda magát a' *Lobau* szigetre vissza huzni kéntelenített. Az után *Enzersdorfban* ebédeltek Adjutánsaikkal egygyütt ő Cs. 's K. Felsőgek.

Ugyantsak tegnap estve az egész Udvar minden itt lévő Felsőleges Fejedelmekkel egyetemben a' *Wieni* theatromra ment, a' melly ezen alkalmatosságra fényesen felkesítettve és megvilágosított volt. A' *Moses* nevű énekes játékot nézték és halgatták-meg ő Felsőgek, a' mellyel tántzok is szépek foglaltattak öszsze.

A' *Lombardiai* Követségnek pompás audientziája volt tegnap ő Cs. Kir. Felsőgénél.

Ő Cs. K. Felsőge meghatározta, hogy *Karinthiára*, *Karnioliára*, *Goritzára*, *Triestre*, és az úgy nevezett *Littoraléra* nézve egy Cs. K. Fő bányászati hivatal és egy bányászati ítélőszék állittassek-fel, mellynek helye, *Klagenfurtban* legyen, 's hivatalának folytatásához Nov. 1-ső napján hozzá fogjon.

Elegyes Dolgok.

A' *Hámburgi* újságban így irtak *Párisból* September 7-dik napján: — „Ő Ki-

rályi Felsége a' *Beneventi* Hertzeg (a' külső dolgokra ügyelő most *Bétsben* lévő *Frantzia* Ministert) Hertzeg *Tallewandá* nevezte ; a' melly elneveztetésből azt lehet kihozni, hogy *Frantzia* országban nem soká minden egyéb olyan titulosok és nevezetek, a' mellyek idegen országból hozattattak, el fognak eoyészni."

Már regetske halljuk, hogy a' *Bétsi* Congressusra a' Német Országai könyváru-sok is Követséget fognának küldeni. Ezen hírről most ezeket olvassuk a' külső levelekben: Német országnak külömbkülömb vidékein nyoltzvan nevezetesebb könyváru-sok égygyeztek meg telyes hatalomadás 's neveknek aláírása által abban, hogy egy ilyen követség a' *Bétsi* Congressusra küldetessék. Hat követek rendeltettek-ki; három *Lipsiából*, három más helyekről, kik között vannak, *Cotta*, *Bertuch* 's a' t. A' két nevezett főbb könyváru-sok már meg is érkeztek *Bétsbe*, mint a' Német országai könyvészség' küldöttjei. Az ő idejöveteljeknek czelja, az, hogy egy emlékeztető írásnak beadása által vigyék véghez, hogy az eredeti könyveknek utánok való ki-nyomtattatása (*Nachdruck*) közönségesen töröltessék-el. Ez az emlékeztető írás már a' közönség' kezében van Német országon nyomtatásban. A' czime ez: *Denkschrift über den Büchernachdruck, zugleich Bittschrift um Bewirkung eines teutschen Reichsgesetzes gegen denselben. Leipzig, bei Kummer, 1814. 37 S. in kl. 4.* Ugyan-tesak a' Német országai újságokban jött-ki a' következő nyilatkozatás: — „

„Arra, a' mit a' *Norinbergai* és *Fran-kofurtumi* újságlevelek kiadtak, hogy tud-niillik a' *Dresdai* polgárok is követséget

küldöttek volna *Bétsbe*, hogy az ő kívám-ságokat a' magok Királyának *Dresdába* való vissza térése eránt a' Congressus előtt fejezze-ki, ezennel ki nyilatkoztatja a' *Dresdai* Magistrátus, hogy ez a *Bétsbe* való *Dresdai* Követség, ha tsak ugyan igaz talál lenni hogy *Bétsbe* ment, oda a' *Dresdai* Magistrátusnak sem előre való tudásával sem helybehagyásával nem ment. Költ *Dresdában* Sept. 19 - dik napján 1814-ben. — „

„A' *Dresdai* Tanács.

A' *Helvétziai* tudósításokban olvassuk a' *Maria Ludovika* Császárné útozásáról; hogy *Bernából* való elindulásakor kíséroi-nek nagyobb részétől elálván, útját ke-vés kísérekkel *Luzern* felé vette, az ott lévő tón hajóra ült, 's a' *Habsburgi* omla-dozásokhoz evezett, 's ott fölöstökömöz-vén, magát a' *Rigibergen* által hozatta, 's az után útját *Swytzen*, *Einsidelen*, *Utz-nákan*, és *St. Gallenen* által *Lindau* fe-lé vette, a' hol elhagyott kíséreit beér-te. *Helvétziai* útozásai átallyában vévén gyönyörüségesek voltak: hanem az, a' mit a' közönséges levelek nem régen az ő Fel-sége *Bonaparte Joseffel* és *Lajossal* való égygyütt leteléről írtak, nem volt igaz; ő Felsége a' maga *Aix* városából való visz-szaútozása alatt nem látta a' Királyi So-gorokat.

Pestről így írtak Október 5-dik nap-ján: — *Octobernek* három első napja olly hűves volt, hogy nem tsak nagy dér vala nálunk mindenütt: hanem az apróbb tóts-kákban a' víz jéggel keményen behártyá-sodott.

Oktob. 8 dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 243 7/8 forintot Váltó-tzedulában. Egy Cs. arány 11 forintot 18 krt.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro, 26.

A' Magyar Kurir 30-dik darabjához.

Folytatása a' Bétsi trikkelynek.

Az *Austriai Veteránusoknak szenteltetett békesség' innepéről, melly az Augartenben e' hónap' 7 dikén tartatott kövebbetskén ezeket írhattuk: —*

A' kert 5 órakor nyitott meg, midőn a' sokaság minden felől omólva oda sereglett, némelyek hintóban, mások gyalog szerrel. A' Felsőges Udvar 5 óra felé érkezett-ki a' maga Felsőges Vendégeivel. A' kertnek belső kapuján belől volt felállítva egy kapú formájú tzipra bálthajtás felett egy fejedelmi szépségű filegoria, a' két szárnyaira felmenő széles grádsokkal. Megérkezésekkel ezen filegóriába sétáltak- fel ő Felsőgek. A' mulattság' kezdete a' volt, hogy 400 ezen pompára meghivatott *Invalidus* Katonák, *Oberster Paulich* Úr által vezetettvén, katonai muzsikával az ő Felsőgek filegóriája előtt elmarschiroztak, az után ott ő Felsőgek előtsort formáltak, s ez is megessvén az után hasonló katonai sorral elmentek arra a' helyre, a' hol megvendégeltettek. Most már a' külömbkülömb játékosok' serege jött-el muzsika mellett, 's a' játékok elkezdődtek. Voltak gyalog futások, Napkeleti apró lovakon való futtatások, ugrálásbéli 's lovakkal való mesterséges jádások. Mind ezeknek a' játékoknak külömbkülömbfélesége sokkal több volt, hogy sem mind olly módon véghez mehettek volna, mint a' plánum kívánta volna. Most már azon a' helyen jelentek meg a' Felsőgek, a' hol a' 400 *Invalidus*oknak számokra 16 asztalok felterítettve voltak, 's az ő megvendégeltetések alatt 4 sátorok alatt, Magyar, Cseh, **Austriai**, és **Tirolisi** nóták muzsikáltattak.

Az *Invalidus* sereg egészségivásai (pohárköszönései) ezek voltak:

Éljen *Ferentz* Császár, a' maga népeinek atya és boldogítója!

Éljen a' mi *Császárnénk* és a' Felsőges Császári Ház!

Éljenek *Sándor* Császár! *Fridrich Wilhelm* Király! *Keresztély Fridrich* Király! *Jósef Maximilián* Király! és *Fridrich* Király! A' mi Monarkhánknak barátjai, és szövetségesei! Ők bizonyosságaik a' mi eránta való tiszteletünknek.

Éljenek az itt jelen lévő Monarkhának Felsőges Familiáik! Az ő thronusaiknak ékességek és reménségek!

Éljenek a' Szövetségesek seregeknek Vezérjeik! Ők minket győzedelemre vezértek.

Éljenek a' szövetségesek katonák, a' mi atyánkfiai! Örökké tartson a' közöttünkvaló költsönös tisztelet, szeretet, és barátság! —

Ezeket a' jó kívánságokat mind annyiszor ágyuk' durrogása és muzsika harsogás követte.

Ínnét a' kert' végéhez a' számokra készült helyre mentek a' Felsőgek a' hol a' kertet körülkerítő töltésnek tetején a' tűzjáték volt. Ennek egymás után meggyújtott homlok oldalai között az első a' *Nep-túnus'* mesterséges barlangját, a' második Felsőges Urunknak és Ászszonyunknak külömbkülömbféle színű lángokkal öszszefűzetett névbetűiket, a' harmadik, a' hatalmas, a' város közepén lévő, egész Európában híres, *Szent István* templom' tornyát néhány nevezetesebb házokkal egyetemben kivilágosítottva, ábrázolták-le. A' mint a' kert' szálájából a' legnagyobb sétáló útra

kilépik az ember, itt az út' kezdeténél szemléltetett a' Berlíni kapuk közzül az, a' melynek *Brandenburgi kapú* a' néve, igen fényesen megvilágosítatva. A' tűzjátéktól ennek megnézésére jöttek a' Fels. Vendégek, innét pedig a' kertnek azon szeglete felé vették útjokat, a' hol a' *Brigitta*' szigetére a' töltésen által egy rostély-kapun kijárnak a' sétálók. Ennél a' kapunál a' töltésen állott úgy szollván egy tsupa tűzoszlop, a' melly olly természetesen ábrázolta azt az emlékeztető oszlopot, a' melly *Moskauban* a' most végződött Frantzia háboruban predába nyert ágyukból rakattatott össze, hogy a' ki ezt az Augartenbéli megvilágosított oszlopot megnézte, az első tekintetre megesmerte hogy mit ábrázol, ha a' valóságos oszlopnak leírását látta. Az egész mulattnást az a' bál rekesztette-bé, melly az *Augarten*' szálájában tartatott.

Valóságos szépségnek neveshetjük a' kertnek azt a' négy pasitos táblákból álló, négy oldalú 's négy szegletű mezejét, a' melyre való bemenetelnél, mint előbb is említettük, a' felséges Vendégek filegoriája volt. Ezzel által ellenben ugyan ezen mezőről való kilépés felet állott egy nagy szivárvány, melynek *átlósója* 180 lábnyom hosszúságú volt. A' filegoriától ezen szivárvány hajlása alatt, a' fényesen világló leghosszabb sétáló uton igen szépen lehetett nézni a' Sz. István tornyát ábrázoló világosítást. Ugyan, tsak két felől a' filegoria előtt lévő táblákon magosan felszurva függve szemléltettek a' Szövetséges Fejedelmeknek zászlóik. Hogy egy ilyen Fejedelmi kert, a' millyen az *Augarten* tsak magában is, ennyiféle megvilágosított tárgyakkal megrakattatva, 's maga a' kert' belső része is, 70 ezer égő métsékekkel megvilágosítatva, 's valami 18-tól fogva 20 ezerig való nézőkből álló so-

kasággal eltelve, egy tsupa *tündér lakhelynek* méltán nevezetthessék, nagyítás nélkül el lehet mondani.

Arrol, a' mi ezen nevezetes mulattnástagnak a' nevit adta, úgymint az *Austríai Veteránus katonák'* vendégségéről, méltó leszen még megjegyezni, hogy ezt a' következő környülállás igen fglségessé tette:

A' mellett az út mellett, melly, a' Fejedelmek filegoriájától a' tűzjáték felé viszen, van két felől egyegy jó forma hosszúságú négy oldalú pasitos mező. Ezekre volt nyoltz-nyoltz nagy ásztal helyheztetve a' 400 hivatalos Invalidusok' számára. Megérkezvén ide ő Felségek, az első asztalnál *Vanderasdong* nevű, a' *Lipsiai* ütközetben megsebesedett, 's arany emlékeztető pénzt is kapott ágyúzó altiszt köszöntötte ő Felségeket a' feljebb megirt három első egészségivásokkal. Az elsőre, melly e' volt: *Éljen Ferentz Császár 's a' t.* — e'képpen kiállott-fel Felséges Urunk: *Éljen Sándor Császár!* mellyet kettőzött *Vivát* követvén — erre Sándor Császár felvett egy poharat, 's e'képpen kiáltott-fel: *Idős emberek! a' ti egészségtekért iszik az Orosz Császár, éljete minnyáján!* Hasonlóképpen tselekedtek azután Felséges Urunk 's a' Prussus, Dánus, és Bavarus Királyok (A' *Würtembergi* Király nem volt ekkor ezen helyen). Itt a' 8 asztal mellett elmenvén, az után a' túl felől lévő más 8 asztalokhoz mentek ő Felségek, a' hol *Platzer* nevű ezüst emlékeztető pénzes Strázsamester, kinek égygyik karját a' *Beszanszoni* tsatában ellőtték, a' három utolsó egészségivással köszöntötte ő Felségeket. Itt is mind a' nyoltz asztal mellett elmentek ő Felségek.